

श्री.जयदिप डाकटे सर

श्री.प्रविण डाकटे सर

Subscribe

इयता - सहावी (16 डिसेंबर) विषय - मराठी

Subscribe

१६

सफर मेट्रोची

क्रांती गोडबोले-पाटील-
(जन्म-१९९०) नवोदित
लेखिका. किशोरवयीन
मुलांसाठी तसेच सामाजिक
विषयांवर ललितलेखन.

विज्ञान व तंत्रज्ञानाच्या युगामध्ये अनेक नवे नवे शोध लावले जात आहेत. प्रवासाच्या चाहनांमध्येही वेगाने बदल होत आहेत. ज्या त्या प्रदेशाची भौगोलिक परिस्थिती व मानवांच्या गरजा यांचा विचार करून वाहतुकीच्या साधनांत प्रगती होत आहे. मेट्रोची पहिली महिला सारथी रुपाली चव्हाण यांचा मेट्रो चालवण्याचा अनुभव व मेट्रोचा परिचय संवादरूपाने दिलेला आहे. 'वयम्' या मासिकातून हा संवाद घेतलेला आहे.

- खालील तक्त्यात दिलेल्या क्षेत्रांतील कर्तृत्ववान महिलांची नावे लिहा.

क्षेत्र	क्रीडा	विज्ञान	वैद्यकीय	शिक्षण	राजकीय
महिलांची नावे					

मुंबईत मेट्रो ट्रेन सुरू झाली आणि त्यातून प्रवास करण्यासाठी खूप झुंबड उडाली. मेट्रो खरोखरच अजब आहे. प्लॅटफॉर्म चढण्यासाठी आणि उतरण्यासाठी सरकते जिने, टोकन टाकताच उघडणाऱ्या झडपा, मेट्रोच्या डब्यांचे आपोआप उघडणारे-बंद होणारे दरवाजे, वातानुकूलित स्वच्छ डबे, झूम वेगात धावणारी ही गाडी. पावसाळ्यात उड्डाण पुलावरून मेट्रोतून प्रवास करताना ढगांतून तरंगत जात असल्याचा अनुभव येतो. बोगद्यातून जाताना जगाशी संबंध तुटल्यासारखा भासतो. या आधुनिक मेट्रोतून प्रवास करून आल्यावर काही प्रश्न मनात आले.

प्रश्न : मेट्रो पायलट होण्यासाठी तुम्ही काय काय प्रयत्न केले. कोणता अभ्यास केला ?

रुपाली : मी कोकणातील सिंधुदुर्ग जिल्ह्यातील मुलगी. सिंधुदुर्ग शिक्षण प्रसारक मंडळाच्या अभियांत्रिकी महाविद्यालयातून इंजिनियर झाले. मेट्रोमध्ये पायलट होण्यासाठी इंजिनियर व्हावे लागते. एवढेच नाही तर चाचणी परीक्षाही पास व्हावे लागते. ही चाचणी खूप अवघड असते.

प्रश्न : फक्त परीक्षा पास झालात की तुम्हांला पायलट म्हणून मान्यता मिळते का ?

रुपाली : नाही, नाही. यानंतर उमेदवाराची मानसिक आणि शारीरिक चाचणी घेतली जाते. या सर्व चाचण्यांत पास झालात, की मग मुलाखत घेतली जाते. मुलाखतीमध्ये निवड झाल्यावर मग मेट्रो चालवण्याचे एक वर्षाचे प्रशिक्षण दिले जाते आणि मगच तुम्ही मेट्रो पायलट बनू शकता.

टेस्ट सोडवा-

pg. 1 गुरुमाऊली

ऑनलाईन टेस्ट

आमची जिल्हा परिषद शाळा

सराव

- खालील प्रत्येक उदाहरणांत पहिल्या संख्येचे दुसऱ्या संख्येशी असलेले प्रमाण काढा.
(1) 24, 56 (2) 63, 49 (3) 52, 65 (4) 84, 60 (5) 35, 65 (6) 121, 99
- पहिल्या राशीचे दुसऱ्या राशीशी असलेले गुणोत्तर काढा.
(1) 25 मणी, 40 मणी (2) 40 रुपये, 120 रुपये (3) 15 मिनिटे, 1 तास
(4) 30 लीटर, 24 लीटर (5) 99 किग्रॅ, 44000 ग्रॅम (6) 1 लीटर, 250 मिली
(7) 60 पैसे, 1 रुपया (8) 750 ग्रॅम, $\frac{1}{2}$ किग्रॅ (9) 125 सेमी, 1 मीटर
- रीमाजवळ 24 वह्या व 18 पुस्तके आहेत, तर वह्यांचे पुस्तकांशी गुणोत्तर काढा.
- मैदानामध्ये क्रिकेटचे 30 खेळाडू व खो-खो चे 20 खेळाडू प्रशिक्षण घेत आहेत, तर क्रिकेटच्या खेळाडूंचे एकूण खेळाडूंशी गुणोत्तर लिहा.
- स्नेहलकडे 80 सेमी लांबीची लाल रिबीन आहे व 2.20 मीटर लांबीची निळी रिबीन आहे, तर लाल रिबीनच्या लांबीचे निळ्या रिबीनच्या लांबीशी गुणोत्तर काढा.
- शुभमचे आजचे वय 12 वर्षे आहे. शुभमच्या वडिलांचे आजचे वय 42 वर्षे आहे. शुभमची आई त्याच्या वडिलांपेक्षा 6 वर्षांनी लहान आहे, तर खालील गुणोत्तरे काढा.
(1) शुभमच्या आजच्या वयाचे आईच्या आजच्या वयाशी गुणोत्तर.
(2) शुभमच्या आईच्या आजच्या वयाचे वडिलांच्या आजच्या वयाशी गुणोत्तर.
(3) जेव्हा शुभमचे वय 10 वर्षे होते, तेव्हा शुभमच्या वयाचे त्याच्या आईच्या त्या वेळच्या वयाशी गुणोत्तर.

समजून घ्या.

Std - Sixth Sub - Maths (Semi)

revision

- In each example below, find the ratio of the first number to the second.
(1) 24, 56 (2) 63, 49 (3) 52, 65 (4) 84, 60 (5) 35, 65 (6) 121, 99
- Find the ratio of the first quantity to the second.
(1) 25 beads, 40 beads (2) 40 rupees, 120 rupees (3) 15 minutes, 1 hour
(4) 30 litres, 24 litres (5) 99 kg, 44000 grams (6) 1 litre, 250 ml
(7) 60 paise, 1 rupee (8) 750 grams, $\frac{1}{2}$ kg (9) 125 cm, 1 metre
- Reema has 24 notebooks and 18 books. Find the ratio of notebooks to books.
- 30 cricket players and 20 kho-kho players are training on a field. What is the ratio of cricket players to the total number of players?
- Snehal has a red ribbon that is 80 cm long and a blue ribbon, 2.20 m long. What is the ratio of the length of the red ribbon to that of the blue ribbon?
- Shubham's age today is 12 years and his father's is 42 years. Shubham's mother is younger than his father by 6 years. Find the following ratios.
(1) Ratio of Shubham's age today to his mother's age today.
(2) Ratio of Shubham's mother's age today to his father's age today
(3) The ratio of Shubham's age to his mother's age when Shubham was 10 years old.

read and understand.

5. Discuss the following :

- Which festivals do we celebrate on a large scale?
- Choose any one festival and decide which parts of the festival are eco-friendly and which are not eco-friendly. (See page 63.)
- What can we do to celebrate festivals in an eco-friendly way?

6. Think of a modern festival and new ways of celebrating it, for example - A Reading Festival.

7. Read the following sentences :

- * We are going to make a beautiful paper lantern at home.
- * I am going to make a model of Fort Raigad.

Note that the phrases 'We are going to .....', 'I am going to .....' show future plans. Complete the following sentences meaningfully.

- * Our teacher is going to .....
- * My father is going to .....
- * My grandmother is going to .....

इयत्ता - सहावी विषय - इतिहास व नागरिकशास्त्र

अशोकाचे धर्मप्रसाराचे कार्य : अशोकाने स्वतः

बौद्ध धर्माचा स्वीकार केला होता. त्याने पाटलिपुत्र येथे बौद्ध धर्माची तिसरी परिषद बोलावली होती. बौद्ध धर्माच्या प्रसारासाठी अशोकाने आपला मुलगा महेंद्र आणि मुलगी संघमित्रा यांना श्रीलंकेस पाठवले होते. आग्नेय आशिया आणि मध्य आशिया येथील देशांमध्येही त्याने धर्मप्रचारासाठी बौद्ध भिक्खू पाठवले होते. त्याने अनेक स्तूप आणि विहार बांधले.

अशोकाची लोकोपयोगी कामे : अशोकाने प्रजेसाठी सुखसोई निर्माण करण्यावर भर दिला. उदाहरणार्थ, माणसांना तसेच पशूंना मोफत औषधपाणी मिळावे, अशी सोय केली. अनेक रस्ते बांधले. सावलीसाठी रस्त्यांच्या दोन्ही बाजूंना झाडे लावली. धर्मशाळा बांधल्या. विहिरी खोदल्या.

हे करून पहा.

तुमच्या परिसरात कोणत्या संस्था कोणती लोकोपयोगी कामे करतात त्याचा अहवाल तयार करा.

मौर्यकालीन राज्यव्यवस्था : मौर्य साम्राज्याची राजधानी पाटलिपुत्र येथे होती. राज्यकारभाराच्या सोईसाठी साम्राज्याचे चार विभाग पाडलेले होते. प्रत्येक विभागाची स्वतंत्र राजधानी होती.

१. पूर्व विभाग - तोशाली (ओडिशा),
२. पश्चिम विभाग - उज्जयिनी (मध्य प्रदेश),
३. दक्षिण विभाग - सुवर्णगिरी
(कर्नाटकातील कनकगिरी),
४. उत्तर विभाग - तक्षशिला (पाकिस्तान)

राज्यकारभारात राजाला सल्ला देण्यासाठी मंत्रिपरिषद असे. वेगवेगळ्या पातळ्यांवर काम करणारे अनेक अधिकारी होते. या सर्वांवर देखरेख करण्यासाठी आणि शत्रूच्या हालचालींवर नजर ठेवण्यासाठी अत्यंत सक्षम असे हेरखाते होते.

टेस्ट सोडवा.

ऑनलाईन टेस्ट

६. महासागरांचे महत्त्व

तुम्ही काय कराल ?

तुमच्या स्वप्नात विविध सागरी जीव जसे देवमासा, कासव, तारामासा, इत्यादी आले आहेत. ते तुम्हांला सांगत आहेत “तुम्ही मानव आम्हाला नीट जगू देत नाही. तुमच्याकडे नको असलेला कचरा, रसायने इत्यादी तुम्ही आमच्या घरात टाकता. घरातील लहान बाळं त्यामुळे आजारी पडतात. काहीजण दगावतात. आमच्या परिस्थितीचा विचार करा आणि सागरी प्रदूषण दूर करा.”

- सांगा तुम्ही काय कराल ?

जरा विचार करा !

मानवाने जलमार्ग शोधले नसते तर काय झाले असते ?

तुम्ही काय कराल ?

तुम्ही मुंबई शहराजवळ राहता. तुमच्या गोदामात एक हजार क्विंटल तांदूळ/धान साठवला आहे. स्थानिक बाजारपेठेपेक्षा परदेशामध्ये याला जास्त किंमत मिळणार आहे. दक्षिण आफ्रिकेतील एक व्यापारी चांगली किंमत देऊन हा तांदूळ/धान विकत घेण्यास तयार झाला आहे. मात्र त्याला चार महिन्यांत केपटाऊन बंदरात आवक हवी आहे. सांगा बरे व्यापारी म्हणून तुम्ही काय कराल ?

वाचा व समजून घ्या.

करून पहा.

गुळगुळीत कागदाचे तसेच सँडपेपरचे दोन तुकडे घेऊन एकमेकांवर घासून पहा . काय लक्षात येईल ?

गुळगुळीत पृष्ठभाग एकमेकांवरून सहज घासता येतात कारण त्यांमध्ये घर्षण बल कमी असते, तर खडबडीत पृष्ठभाग एकमेकांवरून सहज घासता येत नाहीत कारण त्यांमधील घर्षण बल जास्त असते.

जमिनीवरून चालताना घर्षण बलामुळेच पुढे जाणे शक्य होते. घर्षण नसेल, तर आपण पाय घसरून पडतो. उदा. तेलकट किंवा ओल्या फरशीवरून चालताना घसरण्याची शक्यता जास्त असते.

चिखलात अडकलेल्या मोटारीला बाहेर काढण्यासाठी लाकडी फळी का टाकली जाते ?

लाकडी फळी टाकल्याने चाक व फळीमध्ये घर्षण बल निर्माण होते आणि चिखलातून मोटार काढता येते. थोडक्यात, गरजेप्रमाणे घर्षण बल कमी-अधिक करता येते.

६. स्थितिक विद्युत बल

१. कागदाचे बारीक कपटे टेबलावर पसरा. थर्मोकोलचा तुकडा किंवा फुगवलेला फुगा रेशमी कापडावर घासून या कपट्यांजवळ आणा.
२. प्लॅस्टिकचा कंगवा तेल न लावलेल्या केसांवर घासून ही कृती पुन्हा करा.
३. मोराचे पीस वहीच्या दोन कागदांत घासून ते बोटांजवळ आणून बघा. काय आढळून येईल ? वरील कृतीत कागदाचे कपटे, दोरा, मोराचे पीस हे हालताना दिसतात. असे का होते ?

१०.९ : स्थितिक विद्युत बल

घर्षणामुळे रबर, प्लॅस्टिक, एबोनाईट यांसारख्या पदार्थांवर विद्युतभार निर्माण होतो.

अशा विद्युतभारित पदार्थांमध्ये जे बल निर्माण होते त्याला स्थितिक विद्युत बल म्हणतात.

वाचा व समजून घ्या.

10.

Force and Types of Force

Try this.

Take two pieces of smooth paper and two of sandpaper and rub them against each other. What do you notice?

The smooth surfaces can be easily rubbed against each other because the force of friction between them is less, while rough surfaces cannot be easily rubbed against each other because the force of friction between them is much greater.

It is possible for us to walk on the ground only because of the force of friction. If there is no friction, we would slip and fall. For example, we are very likely to slip while walking on an oily or wet floor.

Why is a wooden plank laid down for pulling out a car which is stuck in mud?

A force of friction is generated between the wheel and the wooden plank laid down under the car. Hence, it can be pulled out from the mud. In short, the force of friction can either be decreased or increased as desired.

6. Electrostatic force

1. Spread small pieces of paper on a table. Rub a piece of thermocol or an inflated balloon against silk cloth and bring it near these pieces.
2. Rub a plastic comb against dry hair and repeat the above activity.
3. Rub a peacock feather between two pages of a notebook and bring it near your fingers. What do you see?

In the above activities, the pieces of paper, hair, and the peacock feather are seen to move. Why does this happen?

Static electricity is produced on materials like rubber, plastic and ebonite due to friction. The force exerted by such electrically charged materials is called **electrostatic force**.

10.9 : Electrostatic force

Read and Understand.

शहर में आनंद महोत्सव का आयोजन किया गया था। जिसमें विभिन्न राज्यों की संस्कृति एवं शिल्पकला की तथा अन्य दुकानें सजी हुई थीं। इनमें विविध कलाओं की विशेषताओं के दर्शन, खेल, प्रदर्शनी, मौत का कुआँ, छोटे-बड़े झूले, कठपुतली का नृत्य और खाने-पीने की दुकानें आकर्षित कर रही थीं। प्रीति अपने मित्र तेजस, प्रसन्ना और मृण्मयी के साथ महोत्सव

देखने आई थी। आईसक्रीम का आनंद लेते हुए वह कठपुतली के नृत्य की दुकान के सामने सूत्रधार की आवाज सुनकर रुकी। वह कह रहा था-

“आओ, आओ सारे बहन-भाई
शकुन-अपशकुन की है लड़ाई
दिखाओ इसमें तुम चतुराई
कर लो आज मोटी कमाई।”

माझा ऑनलाईन अभ्यास - सराव चाचणी

इयत्ता सहावी - मराठी

महिना - नोव्हेंबर ते डिसेंबर

ऑनलाईन टेस्ट अपडेट होत आहेत.

14. आता उजाडेल	Click Here
15. बालसभा	Click Here
16. सफर मेट्रोची	Click Here
17. दुखणं बोटभर	लवकरच
18. बहुमोल जीवन	लवकरच

6. जनपदे आणि महाजनपदे

[Click Here](#)

7. मौर्यकालीन भारत

[Click Here](#)

8. मौर्य साम्राज्यानंतरची राज्ये

लवकरच

इतर विषय टेस्ट लवकरच अपडेट होतील.

